

ARKKOL-05. 12/8.3.2007

M

412a 4.4.2007

YLIVIESKA 16

Tarkastusraportti/M. Sarkkinen

Kohteen nimi: Visuri
Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta: 2431 10 RAUDASKYLÄ
Koordinaatit: p = 7107 71, i = 3385 68, z = n. 65
(x = 7105 86, y = 2532 22, z = n. 65)
Kylä, kylänosa: Kangas, Visuri
Tila, rek:no: Keskitalo 9:?
Välitalo 9:36
Omistaja Reijo Visuri (Keskitalo)

Ylivieskalainen Reijo Visuri (p. 08 - 410 250/varsinainen asunto, 040 - 5107034) ilmoitti puhelimitse 21.7.2003 Pohjois-Pohjanmaan museoon omistamallaan kesäkäytössä olevalla kotipaikallaan (Visurintie 62, 84880 Ylivieska) olevista asuinpaikkahavainnoista, joita oli tehty mm. uusittavan eteisen perustuksia kaivettaessa. Koska kyseessä on tunnettu asuinpaikka ja koska perustuskaivannot olivat auki, tarkasti Pohjois-Pohjanmaan museon vs. tutkijana toimiva allekirjoittanut kohteen välittömästi 22.7.2003.

Kohde sijaitsee Ylivieskan kirkosta vajaat 7 km itäkaakkoon ja Kalajoen etelärannalla. Kyseessä on vanhan, viimeistään 1700-luvun alkuvuosilta olevan kantatalon alue, jolla nykyisin on useita taloja pihamaineen. Loivan, noin 100 metriä leveän peltolina olevan rantavyöhykkeen yläpuolella on loiva törmä, jonka reunalla ja yläpuolella asutus sijaitsee. Pellot ovat savisia ja tarkastushetkellä hyvin kuivia. Aikoinaan joki tulvi keväisin niin laajalti, että pellot peittyivät lähelle mainittua ylempää törmää.

Jo runsaat puolenkymmentä vuotta sitten talon lounaispuolelle omenapuuta istutettaessa oli löydetty poltettua savea ja kiviesine, joista kunnan kautta tehty ilmoitus ei ilmeisesti ole museoväkeä saavuttanut. Tuosta lähtien kuoppa, josta löytö oli tehty oli jätetty peittämättä ja tarkastusta odottamaan. Nyt oli eteisen uusimiseksi kaivettu sen perustamiseksi kuoppia ja salaojaa talon kaakkoisseinustalle. Kun kuopassa oli havaittu tulenpidon jälkiä, teki omistaja ilmoituksen museolle. Tarkastuksen aikana osoittautui, että tehdyt havainnot liittyivät paikalla olleeseen ainakin jo noin 300-vuoden ikäiseen talonpoikaiseen asutukseen. Omenapuun istutuskuopasta tavattu esine oli vanha liippamainen hioin ja palanut savi kotipolttosen tiilen murenta. Myös eteisen perustuskuopista tavattu poltettu saviaines oli vanhaa ruohikolla kuivattua tiiltä. Huomiota kiinnittivät kuopista poistetun aineksen joukossa olleet runsaat kivet, jotka eivät kuitenkaan olleet selvästi palaneita. Paikoin profiileissa oli näkyvissä savikerrokseen ja tiilimurskaan liittyvä, halkaisijaltaan alle 20 cm olevista kivistä oleva yhden kivikerran kiveys, jonka luonne jäi määrittämättä, mutta liittyy talonpoikaiseen vaiheeseen sekini. Vajaan metrin syvyisten kuoppien profiileissa oli 50 – 60 cm paksu nuori, noin 50-vuotias täyttökerros, jota nykyinen omistaja on ollut itse paikalle ajamassa. Tämän alla oli runsaan 10 cm paksuudelta vanhaa tummaksi maatumutta maanpintaa, jonka alla yhdessä kohdassa oli vielä kappale koskematon harmaata huuhtoutumiskerrosta ja sen alaista punertavaa rikastumiskerrosta. Tämän alla oli hiesumainen, hieman soransekaiselta vaikuttanut pohjamaa. Avoinna olleissa kuopissa ei havaittu kivikautisen asumisen merkkejä.

Talteen pantujen kivien ja muun aineiston joukossa oli yksi kourutaltan teräkatkelma, joka kuvattiin ja piirrettiin, mutta jätettiin taloon. Katkelma on löytynyt 1960- tai 1970-luvulla talosta itäkoilliseen peltujen puolimaista. Aiempiin löytöihin liittyen selvisi, että toisen tasataltan löytänyt Hilma Visuri on syntynyt 1866 Keskitalossa, mutta asunut naimisiin mentyään viereisessä Välitalossa. Kyseisen taltan (3855:4) löytötiedoissa mainittu Sepän torppa on puolestaan Keskitalosta länteen tien toisella olevan nykyisen talon paikalla, missä mm. sepän pajan paikka on vielä tiedossa. Missä kohdin on ko. torpan pelto sijainnut ei ole

tiedossa. Esineen 3855:5 yhteydessä mainitulla Joonas Visurilla on ollut useita kaimoja, eikä löytöä valaisevia tietoja saatu. Taltta 3521:1 mainitaan löydetyksi rantahietikolta. Varsinaista hietikkoa ei jokirannassa ole, kyse voi olla matalan veden aikana rantatörmän alta tavatusta esineestä. Nyt ranta oli kasvillisuuden peittämä ja osaksi vyörymisen estämiseksi kivetty.

Talon luoteispuolella kallio nousee paikoin näkyville. Kalliopaljastumien viereinen pelto em. ylemmän törmän päällä on samaan tapaan savista peltoa kuin alemmikin, mutta selvästi kivikkoisempaa. Useat alueelta tavatut esineet viittaavat selvästi asuinpaikkaan, mutta kohteen tarkkaa sijaintia tai rajautumista on mahdotonta määrittää. Toisaalta luontevaa olisi sen sijainti ylemmän loivan törmän päällä, mutta kourutaltan teräkatkelma - ainoa esine, jonka löytöpaikka on tarkasti tiedossa - on selvästi tämän alapuolelta. Savikkoinen kuiva pelto oli lähes kivetöntä, eikä sen alueelta tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Pelto oli juuri salaojitettu.

Piha-alueen talonpoikaiset kerrokset ja myöhempi täyttö peittävät alkuperäistä maanpintaa runsaan puolen metrin paksuisesti. Näin ainakin aivan talon vieressä, missä avonaiset kuopat olivat. Tällaiset matalat kaivannot eivät ulotu mahdolliseen asuinpaikkakerrokseen. Ainoat viitteet esihistoriallisesta asumisesta ovat toistaiseksi alueelta tavatut esineet. Nytkään ei tavattu, aiempien tarkastusten tapaan, kvartssia, liesiä tms. satunnaista voimakkaammasta kivikautisesta asumisesta kertovia jälkiä.

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1981 A. Vikkula

Inv. 1984 M. Heikkilä

Ks. Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjännökset, 2. osa, sivu 189, kohde 12

Aiemmat löydöt: KM 3531:1 tasataltta, 3855:4 tasataltta 3855:5 kourutalalta

Tarkastuslöytö: kourutaltan teräkatkelma talossa Reijo Visurin hallussa.

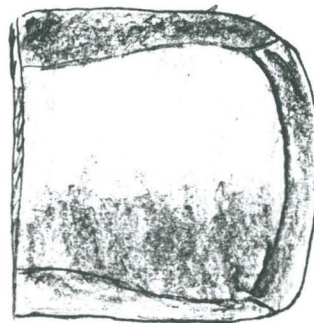
Kartta: peruskarttaote 2431 10 RAUDASKYLÄ, p. 1996 (200% suurennos)

YLIVIESKA [16] Visuri

Oulussa 23.7.2003

M.S.

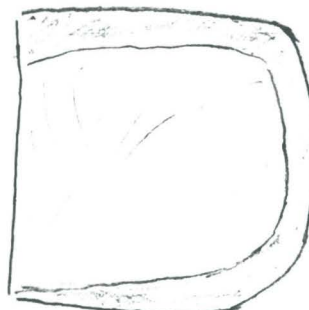
Mika Sarkkinen
vs. tutkija/PPM

Terä täysin
murtu, ala-
pinnasta
irronnut
laaja
lohe loma

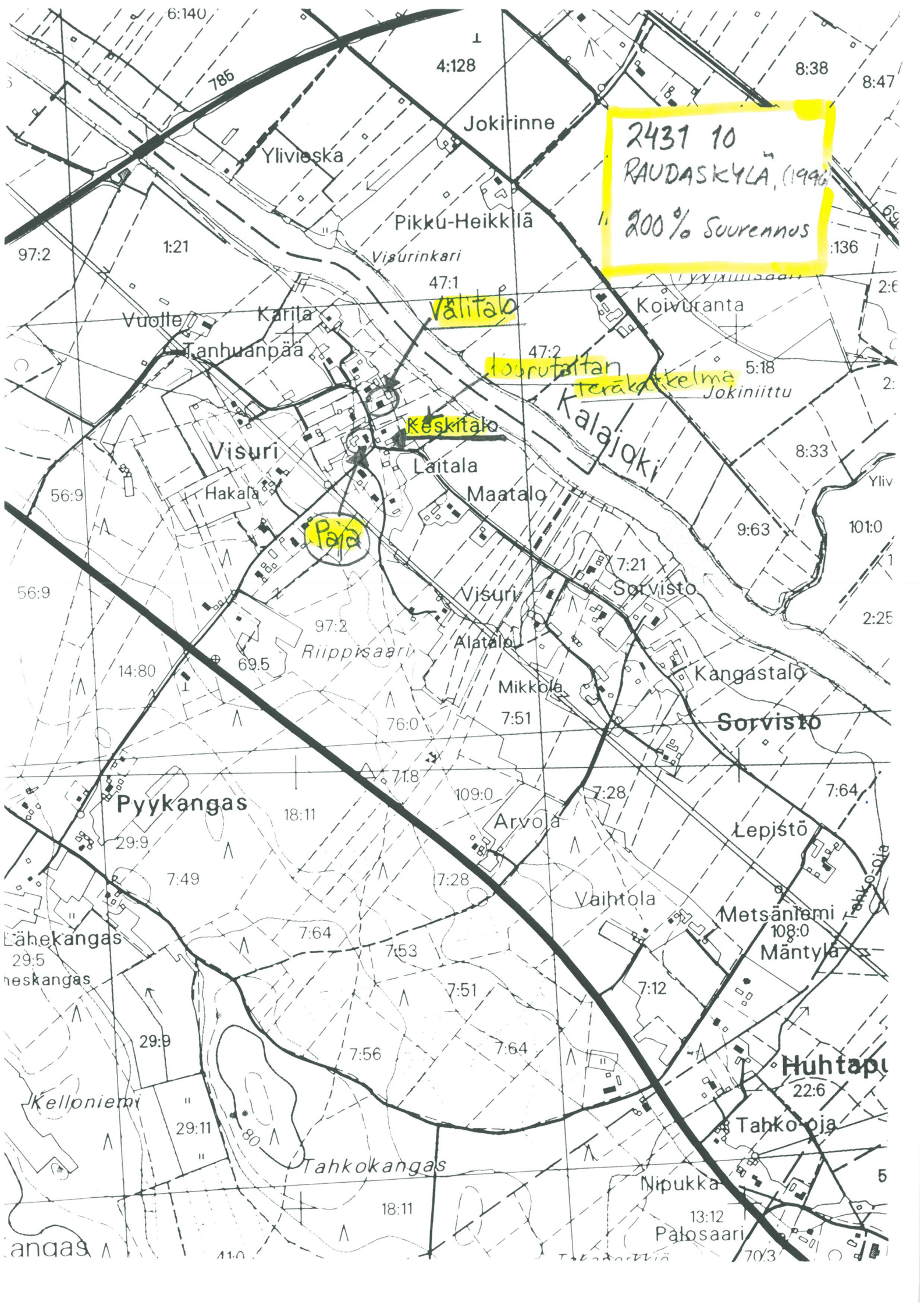
n. 40x41x12 mm
mustaa eseziveä

Reijo Visurin
hallussa

1/1

201.02

2431 10
RAUDASKYLÄ, (1996)
200% Suurennus

Välitalo

Korutalton teräskäkelmä

Keskitalo

Pala